

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
19 грудня 2019 року, протокол № 4

Проректор з навчальної роботи

_____ Л.І.Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

20 грудня 2019 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю
072 Фінанси, банківська справа та страхування - галузь знань 07 Управління та
адміністрування.

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни		2
2.	Заплановані результати навчання		4
3.	Програма навчальної дисципліни		6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		7
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	7
	4.2.	Аудиторні заняття	8
	4.3.	Самостійна робота студентів	9
5.	Методи навчання та контролю		9
6.	Схема нарахування балів		9
7.	Рекомендована література		10
	7.1.	Основна література	10
	7.2.	Допоміжна література	11
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		12

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	07 - Управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	–	072 Фінанси, банківська справа та страхування
3.	Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Безпека життєдіяльності
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ЗПВ 3.1
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	36
	% від загального обсягу	–	48
	лекційні заняття (годин)	–	18
	% від обсягу аудиторних годин	–	50
	семінарські заняття (годин)	–	18
	% від обсягу аудиторних годин	–	50
	самостійна робота (годин)	–	54
	% від загального обсягу	–	52
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2
	самостійної роботи	–	2
	3) заочна форма навчання:		відсутня

аудиторні заняття (годин)	–
% від загального обсягу	–
лекційні заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
семінарські заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу	–
тижневих годин:	
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 13. «Фізичне виховання», ЗПВ 1.1. «Психологія», ЗПВ 1.2. «Економічна психологія»
2) наступні дисципліни	– ЗПО 12. «Основи охорони праці», ППО 9.»Економіка підприємства», ППО 13. «Економіка праці і соціально-трудова відносин».
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського (вільного демократичного) суспільства, усвідомлювати його цінності та необхідність сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 16. Прихильність до збереження навколишнього середовища та використання безпечної праці.

Спеціальні компетентності:

СК 10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання

ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР 22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР 24. Знати та розуміти вимоги до збереження навколишнього середовища, дотримання безпеки життєдіяльності та охорони праці у професійній діяльності.

Після завершення вивчення дисципліни

здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:

1. Знання

(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)

1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату безпеки життєдіяльності;

1.2) називати закони, що регулюють правові аспекти безпеки життєдіяльності в Україні;

1.3) володіти основними поняттями із законів, що регулюють безпеку населення в Україні;

1.4) знати основні небезпеки, що можуть загрожувати безпеці населення;

1.5) знати основні заходи і засоби захисту від небезпек.

2. Розуміння

<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст визначень основних термінів з безпеки життєдіяльності;
2.2) розуміти роль безпечної поведінки самої особи в сучасному світі;
2.3) розуміти роль держави у створенні безпечних умов життєдіяльності;
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) орієнтуватись у ранжуванні сучасних небезпек і виділяти із них ті від яких потрібно захищатись насамперед;
3.2) вміти критично ставитись до повідомлень про небезпеку;
3.3) засвоїти алгоритми поведінки під час певної надзвичайної ситуації;
3.4) вміти використовувати засоби індивідуального захисту та захисні споруди.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) після отримання повідомлення про надзвичайну ситуацію, проаналізувати інформацію і оцінити ступінь небезпеки для себе і осіб, що знаходяться поряд;
4.2) виділяти головні фактори небезпеки даної надзвичайної ситуації і спланувати захист від них;
4.3) після надходження різноманітної інформації про надзвичайну ситуацію, і її наслідки, проаналізувати і прийти до логічно правильних рішень.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати потребу проведення саме таких заходів, які мінімізують наслідки даної надзвичайної ситуації;
5.2) формулювати накази про дії під час аварійно-відновлювальних робіт після надзвичайної ситуації;
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати складність обстановки що склалась внаслідок надзвичайної ситуації;
6.2) робити висновок щодо масштабів надзвичайної події та необхідних сил та засобів для ліквідації її наслідків;
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) скласти карту потенційно-небезпечних об'єктів певного населеного пункту(району);
7.2) створити перелік захисних споруд певного населеного пункту(району) та з'ясувати їх готовність до використання за призначенням;
7.3) створити карту вибухо-пожежонебезпечних об'єктів міста Хмельницького;
7.4) створити презентацію сучасних ЗІЗ що можуть бути використані населенням у разі надзвичайних ситуацій різного характеру;
7.5) створити базу даних про основні аварійно-рятувальні загони Хмельниччини з метою звернення до них у разі настання небезпечної події.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Категорійно – понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Системний підхід у БЖД. Таксономія, ідентифікація і класифікація небезпек.

Ризик-як оцінка небезпеки. Критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію. Класифікація НС.

Класифікація НС за причинами походження, територіального походження, поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дій на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.).

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Токсичні речовини їх вплив на організм та методи захисту від впливу. Дії керівництва та населення в разі настання аварії

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки.

Небезпечні для людини фактори техногенних пожеж. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища.

Поняття про іонізуюче випромінювання. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Вплив на організм людини. Токсичні речовини їх вплив на організм та методи захисту від впливу.

Тема 4. Соціальні і політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС

Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання,

використання, переробляння або під час транспортування. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика.

Тема 5 . Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. Теоретико – практичні засади формування здорового способу життя

Основні визначення здоров'я. Показники здоров'я. Сутність здоров'я.

Здоров'я та механізми його підтримки. Фактори, що впливають на здоров'я людини. Методи оцінки здоров'я людини. Основні засади здорового способу життя.

Система охорони здоров'я України. Принципи здорового способу життя. Рациональне харчування. Спілкування з природою. Особиста гігієна. Шкідливі звички. Проблема депопуляції населення України.

Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно – функціональна структура захисту населення та адміністративно- територіальних одиниць у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Система правового захисту та нагляду за дотриманням правової безпеки. Зонування території за можливою дією вражаючих факторів. Паспортизація, ідентифікація та декларування безпеки об'єктів. Загальні функції управління, пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, що регламентують регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС. Правила поведінки та способи дій в умовах НС. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха.

Тема 7. Невідкладна допомога при нещасних випадках. Долікарська допомога при ушкодженнях

Призначення першої долікарської допомоги та загальні принципи її надання. Надання першої допомоги при враженні діяльності мозку, зупинці дихання та серцевої діяльності.

Перша допомога при кровотечах та ушкодженнях м'яких тканин. Перша допомога при вивихах, розтягненнях зв'язок та при переломах кісток.

Долікарська допомога при термічних впливах та хімічних опіках. Допомога при отруєннях. Допомога при ураженні електричним струмом та блискавкою. Надання першої допомоги при утопленні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі										
		л	п	л	ін	с.р.						
1	2	3	4	5	6	7	-	--	-	-	-	-

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дій на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Токсичні речовини, їх вплив на організм та методи захисту. Дія керівництва та населення в разі настання аварії	20	4	4	-	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Соціальні і політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. Теоретико-практичні засади формування здорового способу життя	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно територіальних одиниць у НС.Управління силами та засобами ОГ під час НС	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Невідкладна допомога при нещасних випадках. Долікарська допомога при ушкодженнях	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Усього	90	18	18	-	-	54	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- традиційний усний виклад змісту теми;
- слайдова презентація.
-

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

дискусійне обговорення проблемних питань;
вирішення ситуаційних завдань;
повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

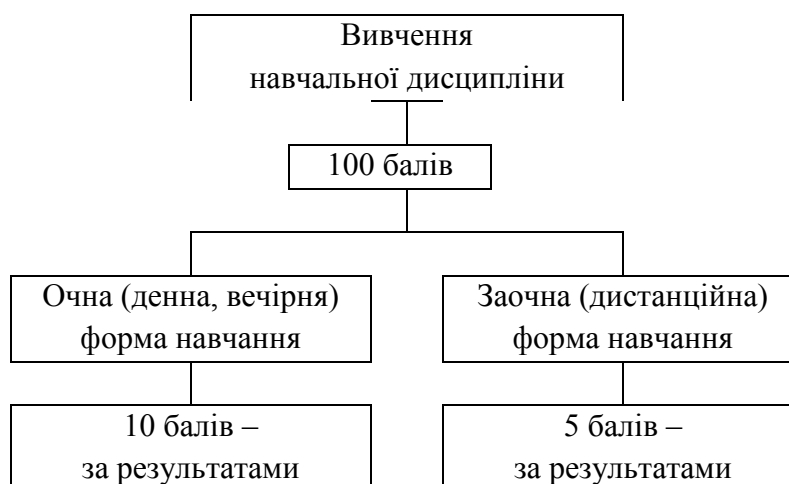
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

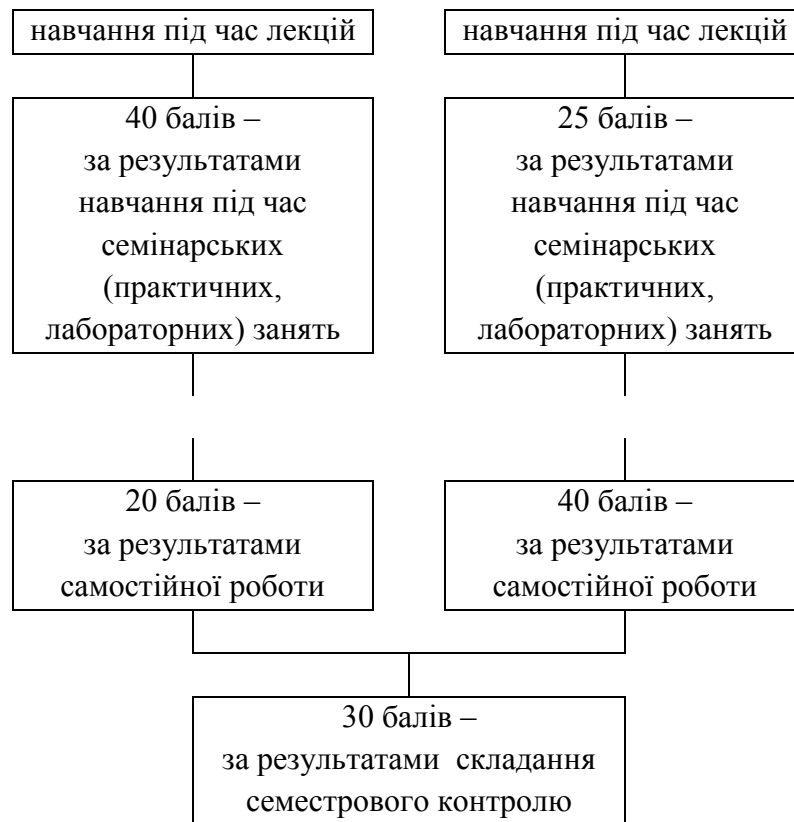
- усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;
- захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку. Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. — К. : Українська правнича фундація, 1996. — 127 с.
2. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 2.10.2012 року № 5403 – VI // ВВР України. – 2012
3. Екологія і закон // Екологічне законодавство України: В 2 т. / За ред. В.І.Андрейцева. — К.: Юрінком Інтер, 1997.
4. Положення "Про порядок проведення евакуації у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру": Постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001р. №1432.
5. Правила пожежної безпеки в Україні // Наказ Міністерства Внутрішніх Справ від 30.12.2014.- № 147

7.2. Основні джерела

1. Бедрій Я. І. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Я. І. Бедрій. – К. : Кондор, 2009. – 286 с.
2. Безпека життєдіяльності : [підручник] / В. Г. Цапко, Д. І. Мазоренко, Ю.С. Скобло, Л. М. Тіщенко. – К. : Знання, 2008. – 397 с.

3. Геврик Є. О. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Є.О.Геврик. – К. : Ельта – Н, КНТ, 2008. – 384 с.
4. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Є.П.Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний. – К. : Каравелла, 2003. – 328 с.
5. Інформаційний бюлетень « Стан безпеки життєдіяльності Хмельницької області у 2016 році» .-Хмельницький: Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області,2017.-випуск 8.-91с.
6. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини : навчальний посібник / В. М. Лапін. – К. : Знання, 2007. – 332 с.
7. Мягченко О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства : навчальний посібник / О. П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
8. Супрович М. П. Безпека життєдіяльності : практикум / М. П. Супрович, Д. В. Сенюк, К. В. Замойська – К. : Кондор, 2007. – 164 с.
9. Чирва Ю. О. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Ю.О.Чирва, О. С.
10. Баб'як. – К. : Атіка, 2001. – 304 с.
11. Інформаційний бюлетень « Стан безпеки життєдіяльності Хмельницької області у 2016 році» .-Хмельницький: Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області,2017.-випуск 8.-91с.

7.3. Допоміжні джерела

1. Андреева Тетяна. Куріння та здоров'я майбутніх дітей / Тетяна Андреева – К. – 2007, – 60 с.
2. Апостолук С. О. Безпека праці і ергономічні та естетичні основи : навч. посіб. / С. О. Апостолук, В. С. Джигерей, А. С. Апостолук – К. : Знання, 2006. – 215 с.
3. Баб'як О. С. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / О. С. Баб'як, О.М.Сітенко, І. В. Ківва та ін. – Х. : Ранок, 2000. – 304 с.
4. Виговська Т. В. Екологічний вплив ракетної техніки на довкілля Хмельниччини / Т. В. Виговська// Екологічний вісник. - № 1. – 2006. – С.18-20.
5. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. [підручник] /В. М. Заплатинський – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 120 с.
6. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эрглобализации : монография /В. Заплатинський, Й. Матис, К. : ЦУЛ, 2010.- 142 с.
7. Знай та умій. Практичні рекомендації щодо дій населення в складних екстремальних ситуаціях. – Хмельницький : НМЦ цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області, 2006. – 70 с.
8. Іванова І. В. "Безпека життєдіяльності" : навчально-контролюючі тести. / І. В. Іванова, В. М. Заплатинський, С.П Гвоздів – Київ : Саміт-книга, 2005. – 148 с.
9. Кулалаєва Н.В. Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання : навчальний посібник. /Н.В.Кулалаєва, В. О. Михайлюк, Б. Д, Халмурадов – Київ, 2011. – 189 с.
10. Культура безопасности на ядерных объектах Украины :[учебн. пособие] / В. В Бегун, С. В. Бегун, С .В. Широков, И. В. Казачков, В. В.Литвинов, Е. Н. Письменный. – К. : НТУУ КПИ, 2009, -363 с.
11. Кутько І. І.Психіатрія надзвичайних ситуацій / І. І. Кутько, О.А.Панченко // Надзвичайна ситуація. – 2005. - №4. – С. 39.
12. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності : навч. посібник / С. М. Літвак, В. О. Михайлюк. – Миколаїв : ТОВ “Компанія ВІД”,2001. – 230 с.
13. Лукашов О. Д. Безпека життєдіяльності: курс лекцій. / О. Д. Лукашов. — К. : Вид-во КНУ, 2004. — 230 с.
14. Бачинський Г. О. Основи соціоекології: навч. посіб. / Г. О. Бачинський, Н. В.

- Бернада, В. Д. Бондаренко. – К. : Вища шк., 1995. – 238 с.
15. Павленко А. Р. Компьютер и здоровье. Решение проблемы. / А.Р.Павленко – К. : "Основа", 1998. – 152 с.
  16. Панкратов О. М. Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях: навчальний посібник. / О.М. Панкратов, О.К. Міляєв – К. : КНЕУ, 2005. – 232с.
  17. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / І. П. Пістун. – Суми : Університет. книга, 1999. – 301 с.
  18. Пожежна безпека будівель та споруд / [Кулешов Н. І., Уваров Ю. В., Олейник Є. Л., Пустомельник В. П., Єгурнов Ф. І.] – Харків, 2004. – 271.
  19. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування : підручник. / В. І. Смоляр. – К. : "Здоров'я", 2000. – 335 с.
  20. Халмурадов Б. Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. / Б. Д. Халмурадов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
  21. Характеристика техногенної та природної небезпеки Хмельницької області. – Хмельницький : Н М Ц цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області, 2006. – 73 с.
  22. Ходаківська О. М. Професійний стрес, як чинник вигорання фахівців у системі «людина - людина». : навч. посіб. / О. М. Ходаківська. – Хмельницький: ХІСТ університету «Україна», 2010. – 339 с.
  23. Чепига М. П., Стимуляція здоров'я та інтелекту. / М. П. Чепига, С. М. Чепига – К. : Знання, 2006. – 347 с.
  24. Ярошевська В.М., Безпека життєдіяльності. : підручник. / В. М., Ярошевська, М. М. Ярошевський, І. В. Москальов – К. : НМЦ, 1997. – 292 с.
  25. Ярошевський М. М. Словник термінів і понять з безпеки життєдіяльності: навчальний посібник / М. М.Ярошевський. – Рівне, 2002. – 216 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.menr.gov.ua>
2. <http://www.mns.gov.ua>
3. <http://www.erriu.ukrtel.net>
4. <http://chronicl.chat.ru>
5. <http://www.dnop.kiev.ua>
6. <http://www.social.org.ua>
7. <http://www.rql.kiev.ua>

Розробник робочої програми:

Викладач дисципліни – старший викладач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,

_____ І.А.Шутяк

30 серпня 2019 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
28 жовтня 2019 року, протокол № 3

Завідувач кафедри _____ Л.А.Виговський

28 жовтня 2019 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т.В.Терещенко

2 грудня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 грудня 2019 року, протокол № 4

Голова методичної ради _____ І.Б.Ковтун

Обліковий обсяг програми – 0,8 ум.др.арк.